

Pravda x jako „shoda“ / Shoda rozumu s věcí

Odedávna byla tzv. „shoda“ shledávána chybně mezi „věcí“ (skutečností, jsoucnem) a myšlenkou či rozumem (rozuměním):

comparatio entis (rei) ad intellectum – comparatio intellectus ad rem (entem)

nebo též: *assimilatio, convenientia, conformitas, correspondentia, adaequatio* etc.

české ekvivalenty: přirovnání, přistejnění, shoda, připodobnění, přizpůsobení, etc.

Chybnost zmíněného „porovnávání“ spočívala v tom, že myšlení (případně rozumění apod.) nebylo chápáno ve své živé, aktivní formě, nýbrž že za ně jakoby zaskakoval (byl náhražkou) „předmět“ myšlení (či rozumění). Rozum jako aktivní činitel se vztahuje k tomu, čemu rozumí (co chápe, co má na mysli) jinak než nějakým připodobňováním. Myšlenka (jakožto akt myšlení) se nepodobá tomu, čeho (na co) je myšlenkou. Pravdivost myšlenky spočívá v něčem docela jiném, totiž v tom, že myšlenkou (myšlením) postihujeme, vystihujeme nikoli věc samu (jsoucno samo), nýbrž pravdu o věci (pravdu o jsoucnu), což lze někdy říci také tak, že postihuje pravdu věci (pravdu jsoucna) – pokud ovšem nemáme hned za to, že jsoucno je „tím pravým“ už tím, že jest a jak jest, tj. že co do pravdivosti (eventuelně pravosti) už nemusí být měřeno, posuzováno, hodnoceno.

(Písek, 150807-1.)